

تاریخ مختصر عقاید اقتصادی

از افلاطون تا کینز

دکتر محمد حسین تمدن جهرمی

استاد ممتاز دانشگاه تهران و چهره‌ی ماندگار علم اقتصاد

به اهتمام: دکتر ابوالفضل پاسبانی صومعه

سرشناسه:	تمدن جهرمی، محمدحسین / ۱۳۰۴-۱۳۹۱
عنوان و پدیدآورنده:	تاریخ مختصر عقاید اقتصادی از افلاطون تا کینز / دکتر محمد حسین تمدن جهرمی به اهتمام ابوالفضل پاسبانی صومعه
مشخصات نشر:	تهران، انتشارات صومعه باقی، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری:	۱۸۸ ص
شابک:	ISBN: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۵۵۱-۷-۴
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت: عنوان اصلی:	تاریخ مختصر عقاید اقتصادی از افلاطون تا کینز
موضوع:	اقتصاد - تاریخ
موضوع:	Economics - History
شناسه افزوده:	پاسبانی صومعه، ابوالفضل، ۱۳۵۴-، گردآورنده
شناسه افزوده:	Pasebani Some-eh, Abulfazl
رده بندی کنگره:	HB۷۵
رده بندی دیویی:	۳۳۰/۱۰۹
شماره کتابشناسی ملی:	۸۴۸۶۶۰۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی:	فیبا

تاریخ مختصر عقاید اقتصادی از افلاطون تا کینز

دکتر محمدحسین تمدن جهرمی

استاد ممتاز دانشگاه تهران و جهرمی مالدار علم اقتصاد

به اهتمام دکتر ابوالفضل پاسبانی صومعه

چاپ اول:	۱۴۰۰-۲۰۲۱
شمارگان:	۲۵۰ نسخه
ناشر:	انتشارات صومعه باقی
چاپ و صحافی:	اشراق
قیمت:	۱۱۰۰۰۰۰ ریال
شابک:	ISBN: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۵۵۱-۷-۴

کلیه حقوق این کتاب نزد ناشر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، ترجمه، صوت، تصویر، انتشار الکترونیکی و ...) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

www.someeh.baghee.1394@gmail.com

https://instagram.com/someeh_baghee

<https://chat.whatsapp.com/I9v8K9QEKSt1bowpMKrZkm>

<https://ble.ir/sbpmti>

<https://t.me/sbpmti>

آدرس: تهران، مهرآباد، خیابان آیت ا... طالقانی، پلاک ۴۵، واحد ۱ کد پستی: ۱۳۸۵۹۶۵۱۱۸

شماره تماس: ۰۲۱-۶۶۶۳۰۳۸۳ و ۰۹۱۲۴۳۶۷۳۴

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۳
تقسیم‌بندی موضوعات تاریخ عقاید اقتصادی.....	۱۴
روش بررسی.....	۱۶
فصل اول: عقاید اقتصادی در یونان و رم قدیم.....	۱۷
افلاطون (۳۴۸-۴۲۸ قبل از میلاد).....	۱۹
ارسطو (۳۲۲-۳۸۴ قبل از میلاد).....	۲۱
عقاید اقتصادی در رم قدیم.....	۲۴
فصل دوم: اندیشه‌ی اقتصادی در قرون وسطی.....	۲۹
فصل سوم: مرکانتیلیسم یا مکتب سوداگری.....	۳۵
خطوط کلی عقاید و سیاست‌های مرکانتیلیسم.....	۳۹
منکرترین.....	۴۲
توماس مون.....	۴۴
آنتونیو سرا.....	۴۶
مرکانتیلیسم در عمل و سیاست کلبر.....	۴۷
فصل چهارم: مکتب فیزیوکرات‌ها.....	۴۹
نظرات فلسفی فیزیوکرات‌ها.....	۵۳
عقاید اقتصادی فیزیوکرات‌ها.....	۵۵

فصل پنجم: آدام اسمیت و ظهور مکتب کلاسیک ۶۱

دولت منفی ۶۵

جنبه‌های دیگر کتاب ثروت ملل ۶۶

فصل ششم: کلاسیک‌های بدبین (مالتوس و ریکاردو) ۷۱

۱. مالتوس ۷۳

۲. دیوید ریکاردو ۷۶

نظریه‌ی ارزش ۷۷

تئوری توزیع ۷۸

مسائل تجارت بین‌المللی ۸۰

تعادل خودکار تراز پرداخت‌ها ۸۱

توسعه‌ی اقتصادی ۸۲

فصل هفتم: سنت کلاسیک (ژان باتیست سه و استوارت میل) ۸۳

ژان باتیست سه ۸۵

۱. درباره‌ی نهضت صنعتی ۸۶

۲. درباره‌ی نقش کارفرما ۸۶

۳. قانون بازارها ۸۶

۴. محصولات غیرمادی ۸۷

استوارت میل ۸۸

فصل هشتم: مکتب ناسیونالیسم اقتصادی ۹۱

تئوری قدرت تولیدی ۹۴

نقش ملت در اقتصاد ۹۵

تقسیم کار در داخل ملت ۹۶

نقش و وظایف دولت ۹۷

پیش‌گفتار

اکنون خدای مهربان را شاکریم که بالاخره کتاب مستطاب «تاریخ مختصر عقاید اقتصادی از افلاطون تا کینز» اثر زنده‌یاد استاد مرحوم علامه دکتر محمدحسین تمدن جهرمی، چهره‌ی ماندگار اقتصاد و علوم انسانی، به زیور طبع در آمد و در اختیار شما اساتید، دانش‌پژوهان، دانشجویان، سیاست‌گذاران و علاقمندان گرامی قرار گرفت.

این کتاب از جمله‌ی آثار است که به‌خاطر در دسترس بودن دست‌نوشته‌های استاد، بیش از نود و چند در صد آن عیناً بر اساس مکتوبات موجود تنظیم و نهایی گردید که در بخش ضمائم عکس برخی از صفحات آن آورده شده است. همچنین عنوان دقیق کتاب توسط نویسنده‌ی فقید نام‌گذاری شده و از سوی ایشان نامزد چاپ در قالب کتاب بوده است، هرچند بی‌وفایی زمانه این اجازه را نداد تا در طول حیاتشان این مهم انجام گیرد و کتاب عرضه عام بیابد.

البته جزوه‌ی تاریخ عقاید اقتصادی استاد تمدن، پیشتر و از سال‌های ۱۳۶۲-۱۳۶۳ به بعد، در قالب درس‌نامه‌ای با خط دانشجویان در اختیار جستجوگران علم قرار داشت، هرچند که کپی‌های پی در پی و دست‌نویس‌های دانشجویان، اشکالاتی را موجب شده بود که الحمدلله اینک به برکت وجود اصل دست‌نویس استاد و ویرایش صورت‌گرفته، آن اشکالات به‌کلی برطرف گردید و نسخه‌ی اصیل آن در قالب کتاب حاضر منتشر شده است.

به‌علاوه لازم به ذکر است که برگه‌های کتاب دست‌نویس را که آن مرحوم در آخرین دیدارها، خودشان تحویل اینجانب دادند دارای دو مقدمه با شباهت

حداکثری بود که پس از بررسی‌ها و تطبیق‌های صورت گرفته نسخه‌ی جدیدتر آن که در جزوه‌ی منتشر شده نیز آمده بود، در این کتاب مورد استفاده قرار گرفت. همچنین تا اواخر صفحه‌ی ۱۵۲ کتاب حاضر، یعنی اواخر بحث سنت مارکسیسم، دست‌نویس استاد موجود بود و به‌طور کامل مبنای کار قرار گرفت و بقیه‌ی آن (حدود ۱۵ صفحه‌ی پایانی) بر اساس جزوه‌ی درسی که در دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در سال‌های گوناگون میان اساتید و دانشجویان دست‌به‌دست می‌شد و بر جلد آن عبارت سال تحصیلی ۱۳۶۲-۱۳۶۳ مندرج بود، تنظیم گردیده است. لازم به یادآوری است که چند صفحه‌ای از مباحث مربوط به موضوع سوسیالیسم، ذیل درس‌نامه‌ی نظام‌های اقتصادی نیز تدریس می‌شد که طبیعتاً در کتاب نظام‌های اقتصادی هم آورده شد.

در خصوص سطح ویرایش صورت گرفته در کتاب لازم به یادآوری است که بر اساس سیاق گذشته و آن مقدار ویرایش محدودی که استاد پذیرفته بودند، مثل جداسازی واژگان، استفاده از برخی معادل‌های فارسی و ... اقدام به ویرایش گردید. همچنین در برخی موارد محدود با هدف روان‌سازی متن کتاب، کلماتی توسط اینجانب در داخل کרוشه اضافه شده است که امیدوارم به هدف مورد نظر کمک کرده باشد. بی‌تردید به‌رغم دقت‌ها و کوشش‌های صورت گرفته و مقابله‌خوانی‌های انجام‌شده احتمال دارد بعضاً اشکال تایپی وجود داشته باشد که مسئولیت آن متوجه این جانب می‌باشد که ان‌شاءالله با یادآوری خوانندگان عزیز، در چاپ‌های بعدی برطرف خواهد شد.

در انتها بیان این نکته برای اهل دقت خالی از فایده نیست که برگه‌های دست-نویس کتاب عموماً بر روی سرب‌گ‌هایی متعلق به دانشگاه تهران است که بعضاً

مزین با آرم جمهوری اسلامی می‌باشد. این موضوع به لحاظ زمانی احتمالاً گویای تحریر این تکی‌نگاشت در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تا قبل از بازگشایی دانشگاه‌ها در سال ۱۳۶۲ می‌باشد. به عبارت دیگر اگر این برداشت درست باشد، یعنی ناآرامی‌های صدر انقلاب که منجر به تعطیلی موقت دانشگاه‌ها شد، کوچکترین خللی به عزم جزم ایشان در تخصیص عمر پر برکت خویش به دانش‌پژوهی و تولید و توزیع دانش وارد نیاورد.

بر این اساس از درگاه خداوند مهربان استدعا داریم که این کتاب نیز میراثی نیکو از آن استاد متخلق محسوب شود و ایشان را بیش از پیش غریق نعمات بی‌پایانش گرداند. امید است این کمترین قدمی که در راه احقاق حقوق استاد بر شاگرد برداشته می‌شود، روح آن دانشمند فرید و فقید را شاد نماید.

آبادی مهر

دکتر ابوالفضل پاسبانی صومعه

عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی

مهر ۱۴۰۰